

СЕКЦІЯ «АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПОЛІТИЧНИХ НАУК»

УДК 321:327.8

Бабарикіна Н.А.

доц. НУ «Запорізька політехніка»

КРИЗА ДЕМОКРАТІЇ: СЦЕНАРІЇ ВИХОДУ

Сучасна криза демократії постає глобальним явищем, що в певній мірі зачіпає всі сучасні суспільства. Суспільства, де панують ідеї правління народу та влада народу, які обрали демократичну форму держави та правління за конституційний статус відчують загрози. Демократія покликана забезпечити такий перебіг суспільного життя, який зорієнтований на спільне благо, на загальний інтерес народу – тобто всіх учасників суспільства. Наразі ми спостерігаємо, що демократія має певні недоліки – криза представництва, втрата довіри до політичних інституцій та корупція політичних партій та їх керівництва. Що ставить під загрозу легітимність цієї форми правління, а також створює умови для неопопулістського чи неоконсервативного лідерства, яке відстоює авторитарні способи здійснення влади на шкоду верховенства права [1].

Історично всі політичні моделі були подолані, коли вони втрачали здатність адаптуватися до політичних реалій. Демократія не є винятком і, отже, має постійно розвиватися, щоб відповідати вимогам свободи, процвітання, порядку та визнання громадянських суспільств у ХХІ ст. і, в той же час, протистояти загрозам і викликам. Поява авторитарних лідерів маскується різними ідеологічними масками, які персоналізують політичні процеси на основі дрібних інтересів, які не мають нічого спільного із загальною волею чи суспільними інтересами. Узагальнена корупція політичних партій та їх традиційне керівництво, систематичне розмивання демократичних просторів є чинниками, які разом дозволяють говорити, без перебільшення, про кризу демократичної моделі в ХХ ст. ХХІ [2].

Нинішня ситуація передвіщає структурування трьох можливих сценаріїв виходу з кризи демократії, які мають відбутися в найближчі десятиліття: перший сценарій пов'язаний із втратою повної легітимності демократії. Його подолання за допомогою іншої форми правління, яка не обов'язково пов'язана з поверненням до авторитарних форм, а радше з появою нової ліберальної політичної думки, ближчої до анархізму, тобто до правління наддержавних організацій розвинутих громадянських суспільств в економічному, технологічному, політичному та культурному плані. У другому сценарії, демократії успішно вдається подолати свої обмеження та суперечності, внутрішні та зовнішні, і оновлюється технологіями комунікації. Розширюється та посилюється поняття відкритого уряду, цифрової юстиції, демократії 2.0, скорочення бюрократичних еліт. Третій

можливий сценарій за своєю природою є найбільш негативним для розвитку самовизначення людської особистості і проявляється у глобальному поверненні тоталітарних форм держави та правління. Спостерігаючи політичний досвід XX ст. – дві світові війни, холодна війна, тоталітарні форми правління всіма можливими способами підривають людську гідність і упереджено використовують нацистські, імперіалістичні чи релігійні фундаменталістські наративи для придушення громадянського суспільства в цілому. Росія та Китай добре усвідомлюють, що для закріплення свого впливу в межах своїх кордонів, їм необхідно придушувати відкриті дебати, своїх опонентів та інститути, побудовані на принципах верховенства права в інших країнах. Демократичні країни, в свою чергу, повинні усвідомити, що для збереження власних свобод, вони також повинні захищати ці свободи поза своїми межами [4].

Аналізуючи виявлені ризики можна зробити висновок, що відродження демократії у XXI ст. залежить від сталого розвитку та рівності й гідності для людей [3].

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Барабаш О.В. Криза демократії і складнощі лібералізму: причини виникнення, механізми та перспективи розвитку. *Вісник Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого*. 2019. №2 (41). С. 103-117
2. Шамрай В. Криза демократії та ефект публічного дискурсу *Філософська думка*. 2018. № 5. С.93-109
3. Babarykina, N., Venger, O., Sergiienko T., Gotsuliak, V., & Marmilova, O. European Experience of Decentralization in a Civil Society in the Postmodern Era. *Postmodern Openings*, 2022. №13(1 Sup1), P.137-158.
4. Jorge J. Villasmil Espinoza, Nadiia Babarykina Crisis del modelo democrático en el siglo XXI. *Cuestiones Políticas* 2022. № 40 (72). P.16-20